Шаматульская Л. А.,
настаўнік працоўнага навучання
Акцябрскай СШ Лагойскага раёна

Вялікдзень: «сёння ў нашай хаце свята»

Урок працоўнага навучання ў 8 класе

Тэма ўрока: Азбука этыкета. Асаблівасці арганізацыі свята.
Практычная работа: Выраб падарунка да свята Вялікдзень (велікоднае яйка).

Адукацыйныя мэты:

- фарміраванне ведаў аб асаблівасцях арганізацыі свята ў доме, умення прымаць гасцей;
- набыццё вопыту гаспадарча-бытавой дзейнасці па выкананні сацыяльнай ролі гаспадыні дома;
- набыццё навыкаў вырабу падарунка да свята Вялікдзень.

Задачы асобаснага развіцця вучняў:

- садзейнічаць развіццю пазнавальных інтарэсаў, творчых здольнасцей, фарміраванню ўменняў самаацэнкі, ўзаемаацэнкі;
- спрыяць выхаванню этычнай культуры, маральных каштоўнасцей, павагі ў адносінах да другіх людзей, адказнасці за вынікі сваёй працы.

Тып урока: камбінаваны ўрок: вывучэнне новага матэрыялу з выкананнем практычнай работы і першасным замацаваннем ведаў і спосабаў дзейнасці.

Абсталяванне: фанаграма песні «Сёння ў нашай хаце свята», запіс песні «Ave Maria», карткі з тэарэтычнымі звесткамі для работы ў групах, тэставыя заданні, выстаўка разнастайных вырабаў-сувеніраў да свята Вялікдзень, неабходныя матэрыялы і прыстасаванні для выканання практычнай работы.

Эпіграф да ўрока: «Умей у людзей пагасціць і к сабе запрасіць, да варот праводзіць і назад вароціць». Прыказка.

Ход урока

I. Арганізацыйны момант

Прывітанне настаўніка, прывітанне гасцей.

Настрой на поспех:

– Я змагу выканаць усе заданні.
– У мяне ўсё атрымаецца.
– Жадаю поспеху сабе і таварышам.

Усмешкі вучняў адзін аднаму.

II. Актуалізацыя ведаў і суб’ектыўнага вопыту вучняў

Гутарка па тэме папярэдняга ўрока «Азбука этыкета. Свята ў доме»:

– Што такое этыкет? (Звод правілаў паводзін, прынятых у грамадстве).
– Якія вы ведаеце традыцыі? (Нацыянальныя, сямейныя).

© «Народная асвета», 2008, №4: www.n-asveta.com\dadatki\mk\shamatulskaya.pdf

– Як можна класіфікаваць святы? (Дзяржаўныя, рэлігійныя, абрадавыя, сямейныя, асобасныя).
– Якія беларускія нацыянальныя святы і абрады вы ведаеце? (Каляды, Масленіца, Юр'я, Троіца, Дажынкі, Купалле і інш.)

Вывад: задача кожнага чалавека захоўваць свае нацыянальныя і сямейныя традыцыі. Этыкет абумоўлівае правілы паводзін, прынятыя ў грамадстве, у тым ліку і правілы, па якіх арганізоўваецця свята ў доме, прымаюцца госці.

III. Вывучэнне новага матэрыялу

Паведамленне тэмы і мэты ўрока.

Мэты ўрока для вучняў:

- Ведаць асаблівасці арганізацыі свята ў доме.
- Умець запрашаць гасцей, рыхтавацца да іх прыёму, сустракаць і праважаць гасцей.
- Умець вырабляць сувенір да свята Вялікдзень – яйка велікоднае.

(Гучыць фанаграма песні «Сёння ў нашай хаце свята».)

Так, яшчэ Статут Вялікага княства Літоўскага, які дзейнічаў на тэрыторыі Беларусі, Літвы і Польшчы, вучыў, як паводзіць сябе ў гасцях, як прымаць госця.

Умець арганізаваць свята ў доме – гэта вялікае мастацтва. Каб свята прайшло ўдала, а госці засталіся задаволеныя, гаспадару і гаспадыні патрэбна ведаць і выконваць агульнапрынятыя правілы гасціннасці, якія мы зараз вывучым, паўторым, успомнім.

Працаваць будзем па групах. У кожнай групы сваё заданне. Ролі ў групах размеркаваны: ёсць "эксперты" і "артысты". "Артысты атрымалі апераджальнае заданне падрыхтаваць дома невялічкія мініяцюры па пытаннях тэарэтычнай часткі ўрока.

1. Заданне групам.

Заданні для вывучэння 1 групе:

- Запрашэнне ў госці.
- Падрыхтоўка да прыёму гасцей.

Заданні для вывучэння 2 групе:

- Сустрэча гасцей.
- Як забаўляць гасцей.
- Провады гасцей.

(Дадатак 1)

2. Работа ў групах.

Настаўнік назірае, кансультуе, пры неабходнасці.

3. Выступленне вучаніц.

«Артысты» паказваюць падрыхтаваныя мініяцюры.

Пытанні для экспертаў 1 групы:

– Як правільна запрашаць у госці?

© «Народная асвета», 2008, №4: www.n-asveta.com\dadatki\mk\shamatulskaya.pdf

– Якія работы неабходна выканаць перад прыёмам гасцей?

Пытанні экспертам 2 групы:

– Ці правільна сустрэлі гасцей нашы «артысты»?
– Як забаўляць гасцей, каб нікому не было сумна?
– Што гавораць нам правілы этыкету аб провадах гасцей?

Вучні пры неабходнасці дапаўняюць адказы «экспертаў», задаюць пытанні, калі што незразумела.

IV. Праверка засваення і замацаванне новага матэрыялу

Тэставы кантоль (Е. А. Гукасян. Тэсты кантролю ведаў. Ст. 21).

Тэсты правяраюцца метадам узаемакантролю, пасля таго як на дошцы вывешваецца табліца правільных адказаў.

V. Практычная работа

Выраб падарунка да свята Вялікдзень (велікоднае яйка)

1. Уводны інструктаж

Светлы дзень Вялікадня, несумненна, стаў тым днём, калі людзі з дабром звяртаюцца да блізкіх, прабачаюць адзін аднаму ўсе крыўды, радуюцца наступаючай вясне. І асаблівае задавальненне для дзяцей і дарослых прыносіць падрыхтоўка да светлай нядзелі, выраб падарункаў. Зусім хутка свята ізноў увойдзе ў нашы дамы. Давайце і мы зробім што-небудзь незвычайнае!

Звяртаецца ўвага вучаніц на выстаўку разнастайных вырабаў-сувеніраў да свята Вялікдзень. Яны выкананы ў розных тэхніках. Тут і мяккая цацка (ярка-жоўтае кураня), і вышываныя сурвэткі, і падстаўкі для яец (звязаныя кручком і зробленыя з каляровай кардоны), дэкаратыўныя птушачкі (зробленыя са шкарлупіны яец), саламяныя вырабы і інш.

Сёння на ўроку мы выканаем падарунак да свята Вялікдзень – велікоднае яйка. Працуем па тэхналагічных картах, паслядоўна выконваючы адну аперацыю за другой.

2. Правілы бяспекі працы

Так як працаваць мы будзем, карыстаючыся іголкай і нажніцамі, то спачатку паўторым правілы бяспекі працы пры рабоце з гэтымі прадметамі. (Дадатак 2)

Санітарна-гігіенічныя патрабаванні пры выкананні практычнай работы. (Дадатак 2)

3. ***Самастойная работа*** (Дадатак 3)

(Гучыць запіс песні «Ave Maria»).

Настаўнік назірае, дапамагае, кансультуе, сочыць за выкананнем правіл бяспечнай працы і санітарна-гігіенічных патрабаванняў.

Фізкультмінутка.

Выконваюцца практыкаванні для вачэй (2–3 хвіліны).

© «Народная асвета», 2008, №4: www.n-asveta.com\dadatki\mk\shamatulskaya.pdf

4. Заключны інструктаж

Падвядзенне вынікаў практычнай работы. Разбор і аналіз памылак, недахопаў. Выстаўленне адзнак.

VI. Рэфлексія

Урок блізіцца да канца, і мне б хацелася зрабіць рэфлексійную адзнаку працы на ўроку:

- Што новага вы даведаліся на ўроку?
- Які від дзейнасці найбольш спадабаўся?
- У чым адчувалі цяжкасці?
- Што зрабілі правільна?
- Што трэба было зрабіць па-іншаму?
- Як вы сябе адчувалі ў пачатку ўрока, у сярэдзіне, у канцы?

VII. Абагульненне. Вынік урока

Сёння на ўроку мы з вамі былі і гаспадарамі, якія прымаюць гасцей, і гасцямі. Мы даведаліся, што арганізаваць свята – гэта вялікае мастацтва.

Якія этапы падрыхтоўкі да свята вы ведаеце?

На практычнай частцы ўрока мы навучыліся выраблять падарунак – велікоднае яйка. Цяпер вы заўсёды знойдзеце, чым парадаваць да свята сваіх родных і блізкіх.

Усім вялікае дзякуй за работу на ўроку.

Дадатак 1.

1. **Запрашэнне гасцей.**

Перш за ўсё гаспадары павінны скласці спіс гасцей. Пажадана, каб у запрошаных было дастаткова агульных інтарэсаў, што вельмі важна для гутарак і забаў. Гасцей абавязаны запрасіць самі гаспадары, непрыстойна рабіць гэта праз другіх гасцей. Усіх належыць запрашаць адначасова, каб ні ў кога не склалася ўражанне, быццам яго пазвалі выпадкова, з-за таго, што нехта з больш жаданых гасцей не змог прыйсці.

Запрашэнне павінна быць зроблена загадзя. Звычайна гэта робяць за тыдзень, ці за некалькі дзён да ўрачыстасці. Калі нехта з запрошаных, падзякаваўшы за ўвагу, адмаўляецца прыйсці, нельга патрабаваць тлумачэнняў і крыўдзіцца.

Форма запрашэння гасцей на свята можа быць розная: пры асабістай сустрэчы, пісьмова, па тэлефоне.

2. **Падрыхтоўка да прыёму гасцей.**

Па правілах этыкету да прыходу гасцей ўсё павінна быць гатова. Усе работы па падрыхтоўцы да свята кладуцца на гаспадароў (дарослых і дзяцей). Калі ў доме мала ці няма памочнікаў, можна запрасіць каго-небудзь з блізкіх сяброў прыйсці на гадзіну-другую раней і дапамагчы.

© «Народная асвета», 2008, №4: www.n-asveta.com\dadatki\mk\shamatulskaya.pdf

Для прыёма гасцей, перш за ўсё, патрэбна падрыхтаваць памяшканне. Кватэра павінна быць у поўным парадку. Трэба загадзя ачысціць гардэроб, расставіць кветкі, паклапаціцца аб дастатковым асвятленні кватэры.

Усе падрыхтоўчыя работы неабходна закончыць за гадзіну да прыходу гасцей. Потым усе члены сям'і апранаюцца па-святочнаму. Тым самым гаспадары робяць сабе святочны настрой, а гасцям даюць зразумець, што яны рыхтаваліся да іх прыходу і радыя іх бачыць. Апошнія 15 хвілін выкарыстоўваюцца для адпачынку і настрою на святочны лад.

3. **Сустрэча гасцей.**

Першых гасцей гаспадары хаты сустракаюць у пярэднім пакоі. Вітаючыся, яны сустракаюць кожнага ветлівай усмешкай.

Пасля прывітання і ўручэння падарункаў, гаспадары дапамагаюць гасцям зняць верхняе адзенне і праводзяць у пакой. Гаспадыня ідзе ўперадзе гасцей, а гаспадар ззаду. Гасцям прапануецца прысесці. Калі ў госці прыйшлі новыя людзі, іх трэба абавязкова пазнаёміць з іншымі гасцямі. Гасцей, якія спазняюцца, чакаюць, звычайна, не больш за 15 хвілін, пасля чаго гаспадыня запрашае ўсіх да стала.

4. **Забаўленне гасцей.**

Вечарына не атрымаецца ўдалай, калі гаспадары звядуць яе да таго, каб як мага больш падрыхтаваць ежы і заняць гасцей яе паяданнем.

Вялікае месца адводзіцца музыцы. Сярод запрошаных заўсёды знойдуцца людзі, якія добра спяваюць. Дзе музыка, там і танцы. Гаспадарам патрэбна заўсёды ўлічваць густы гасцей. Танцавальныя мелодыі павінны выбірацца па іх жаданню. Але танцаваць і спяваць увесь вечар стомна, таму гаспадарам патрэбна загадзя паклапаціцца і скласці цікавую праграму.

5. **Провады гасцей.**

Ветлівыя людзі заўсёды строга прытрымліваюцца агульна прынятага тэрміну знаходжання ў гасцях. Гаспадары павінны помятаць, што яны адказваюць за сваіх гасцей, за іх настрой і самаадчуванне, а таксама за тое, каб яны ў час вярнуліся дадому.

Развітваючыся, гаспадары выказваюць удзячнасць гасцям за тое, што яны наведалі іх і жадаюць добрага шляху. Гаспадар праводзіць кожнага госця да дзвярэй, прычым, госць ідзе ўперадзе, а гаспадар за ім. Гаспадыня застаецца ў пакоі з астатнімі гасцямі. Гаспадар дапамагае адзецца, як жанчынам, так і мужчынам. Затым госць сам адкрывае дзверы і выходзіць.

Калі госці адыходзяць усе адразу, то іх суправаджаюць і гаспадар, і гаспадыня.

© «Народная асвета», 2008, №4: www.n-asveta.com\dadatki\mk\shamatulskaya.pdf

Дадатак 2.

Правілы бяспекі працы пры рабоце з нажніцамі і іголкай.

1. Не кладзіце іголку на стол у час працы, не ўтыкайце ў адзенне, захоўвайце іголку ў ігольніцы.
2. Перадавайце іголку ў ігольніцы.
3. Не выкарыстоўвайце для працы іржавую іголку.
4. Кладзіце нажніцы з самкнутымі лёзамі справа ад сябе на адлегласці 20 см. ад стала.
5. Нажніцы павінны быць добра адрэгуляваныя і завостраныя.
6. Перадавайце нажніцы колцамі ўперад.

Санітарна-гігіенічныя патрабаванні.

1. Рабочае месца павінна быць добра асветлена.
2. Сядзець трэба прама, злёгку нахіліўшы галаву, адлегласць ад вачэй да вырабу прыкладна роўна 30 см.
3. У працэсе працы неабходна перыядычна мяняць становішча корпуса (ад прамога да злёгку сагнутага і наадварот).
4. Нельга абапірацца грудзьмі аб стол, корпус павінен быць на адлегласці 10-15 см. ад краю стала.
5. Ногі цвёрда абапіраюцца ўсёй падэшвай аб падлогу.

© «Народная асвета», 2008, №4: www.n-asveta.com\dadatki\mk\shamatulskaya.pdf

Дадатак 3

Тэхналагічная карта
Выраб сувеніра «Яйка велікоднае».

№	Паслядоўнасць выканання работы	Эскіз	Інструменты і матэрыялы
1	Падрыхтоўка шкарлупіны яйка: а) палажыць яйка на 2–3 гадзіны ў салёную ваду; б) пракалоць іголкай дзве адтуліны і выдуць змесціва; в) абклеіць шкарлупіну 3–4 слаямі тонкай паперы.	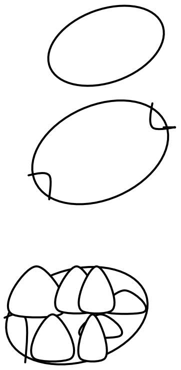	Яйцо, салёная вада Тоўстая іголка Клей ПВА, тонкая папера
2	Абматванне яйка стужкай: а) шпількай замацаваць стужку на вострым канцы яйка; б) раўнамерна абматаць стужку вакол яйка, канец стужкі замацаваць некалькімі шыўкамі.	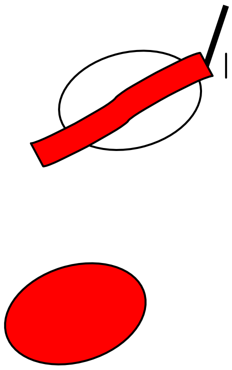	Шпілька, атласная стужка Стужка, іголка, ніткі
3	Упрыгожванне яйка: а) па ўсяму яйцу нашыць бісер, адначасова замацоўваючы краі стужкі; б) з астаткаў стужкі завязаць бант і прышыць яго да верху яйка.	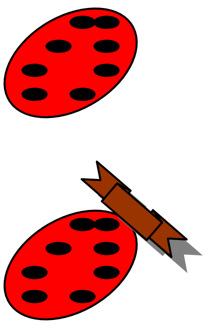	Бісер, іголка, ніткі Стужка, іголка, ніткі

Шаматульская Л. А., настаўнік працоўнага навучання Акцябрскай СШ
Лагойскага раёна
Вялікдзень: «сёння ў нашай хаце свята» (урок працоўнага навучання ў 8 класе)
© «Народная асвета», 2008, №4: www.n-asveta.com\dadatki\mk\shamatulskaya.pdf